

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความก้าวร้าวของเยาวชนไทยนั้นเป็นปัญหาที่มีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในปัจจุบันนี้ปัญหาความก้าวร้าวที่รุนแรงยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากข่าวทางหนังสือพิมพ์และทางโทรทัศน์ พบว่าเยาวชนไทย รวมถึงนิสิตและนักศึกษาไทยในปัจจุบันมีความก้าวร้าวที่รุนแรง เช่นกลุ่มปาหิน การทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างนักศึกษาอุเทนถวายกับศรีปทุม การสาดน้ำกรด ทำร้ายร่างกาย ไปจนถึงการฆ่ากันในกรณีหนึ่งหวง เป็นต้น

นอกจากปัญหาความก้าวร้าวที่รุนแรงเพิ่มขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันแล้ว นักวิชาการหลายท่านยังชี้ให้เห็นอีกว่าคนไทยมีพฤติกรรมช่วยเหลือลดลง อาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเมือง มีการใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมทุนนิยมรวมไปถึงเป็นสังคมปัจเจกนิยมมากขึ้น ทำให้คนในสังคมมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ของตนเอง ส่งผลให้คนมีความก้าวร้าวสูงขึ้น และมีการช่วยเหลือผู้อื่นลดลง (ชลเทพ บันบุญชู, 2550) โดยการศึกษาเกี่ยวกับความก้าวร้าว นั้น มีงานวิจัยในอดีตจำนวนมาก พบว่าเพศหญิงและเพศชายมีความก้าวร้าวแตกต่างกัน แต่ในปัจจุบันนี้อาจสรุปได้ไม่แน่ชัดนัก เนื่องจากการศึกษาความก้าวร้าวในปัจจุบันนี้นักวิจัยได้ศึกษาความก้าวร้าวที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้าน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ความก้าวร้าวตามองค์ประกอบต่างๆแล้ว พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความก้าวร้าวตามองค์ประกอบต่างๆ ไม่แตกต่างกัน เช่นในงานวิจัยของ Bryant และ Smith (2000)

ความก้าวร้าว รวมไปถึงพฤติกรรมทางสังคมต่างๆของบุคคลนั้นส่วนหนึ่งเกิดขึ้นโดยการได้รับอิทธิพลจากสถาบันครอบครัว ซึ่งในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนี้ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตการทำงาน ทำให้ผู้คนต่างต้องดิ้นรนหางานทำเพื่อให้มีเงินเดือนมาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว การที่หัวหน้าครอบครัว เช่นพ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวนั้น ทำให้พ่อแม่โดยส่วนใหญ่มีเวลาอยู่กับลูกน้อยลง นอกจากนี้พ่อแม่ยังอาจมีอาการเครียดจากการทำงาน หรือในบางครอบครัวอาจมีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกัน พ่อแม่จึงไม่ได้ให้ความสนใจลูกเท่าที่ควร ไม่ได้ใส่ใจลูก ไม่มีเวลามาให้คำปรึกษาแก่ลูก ส่งผลให้เด็กขาดความรัก

ความอบอุ่นจากครอบครัว โดยเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่หรือขาดความอบอุ่น จากครอบครัวเช่นนี้ อาจทำให้พวกเขามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคมได้ (Souweidane & Huesmann, 1999)

จากการสำรวจของกรุงเทพมหานครและบริษัทหลักทรัพย์ ในปี 2552 ซึ่งได้เก็บ แบบสอบถาม โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,000 คน ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 38 และธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 28 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 34 พบว่า พฤติกรรมของเด็กสมัยนี้ที่ผู้ปกครองเป็นห่วงมากที่สุด 3 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่ พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงร้อยละ 47 ความประพฤติทางเพศที่ไม่เหมาะสม การเรียนรู้เรื่องเพศเร็ว กว่าวัยอันควรร้อยละ 31 และการขาดความรับผิดชอบ เช่น การเป็นคนไม่สู้งานและไม่มีความ อดทนร้อยละ 24 ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ผู้ปกครองคิดว่าเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรม ต่างๆที่ได้กล่าวถึงข้างต้นนี้คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวร้อยละ 63 เช่น ผู้ปกครอง หรือพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก การทะเลาะวิวาทภายในครอบครัว ฐานะทางการเงินไม่เพียงพอต่อ ค่าใช้จ่ายในครอบครัว และสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าวอีกประการหนึ่งก็คือ อิทธิพลจากสื่อต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กร้อยละ 53 ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากสื่อ

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูและการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุคคลแล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เป็น ปัญหา เช่น การไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่ช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงความก้าวร้าว ซึ่งปัจจัยนั้นก็คือ การอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่แข่งขัน การที่บุคคลอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันนั้น ทำให้ บุคคลต้องเผชิญกับการแข่งขันทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจจะแข่งขัน สังคมที่แข่งขันนั้นหล่อหลอมให้ บุคคลมุ่งที่จะสนใจตนเอง ไม่สนใจผู้รอบข้าง ไม่ใส่ใจความรู้สึกผู้อื่น และการไม่สนใจ ความรู้สึกผู้อื่นนี้เองเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความก้าวร้าวได้ง่ายขึ้น

ในปัจจุบันนี้สังคมไทยมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง และมีการแข่งขันกันทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น การแข่งขันในที่ทำงาน พนักงานแต่ละฝ่ายก็ต้องแข่งขันกัน การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการ การแข่งขันกันระหว่างบริษัท การแข่งขันในวงการบันเทิง การแข่งขันกันของข้าราชการ นักการเมือง ทุกอาชีพล้วนมีการแข่งขันกันทั้งหมด แม้นักเรียน นักศึกษายังต้องมีการแข่งขัน กันในการเรียนเพื่อให้ได้คะแนนเฉลี่ยดี นักศึกษาทุกคนต้องตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้งานที่ดีทำ การ แข่งขันรวมไปจนถึงการที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แข่งขันนี้ทำให้แต่ละคนจึงมุ่งที่จะทำสิ่งต่างๆ เพื่อตนเอง ไม่สนใจ หรือไม่มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น

จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย พบว่ามีงานวิจัยจากต่างประเทศหลายเรื่องด้วยกัน ที่ศึกษาสภาพการแข่งขันทางการเรียนในสถาบันการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ยกตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ Rizza และ Reis (2001) ที่ศึกษากลุ่มนักเรียนที่อยู่ในสภาพการเรียนที่มีการแข่งขันสูง ผลการวิจัยพบว่าเด็กนักเรียนเหล่านี้มุ่งสนใจให้ความสำคัญกับตนเอง จนกระทั่งส่งผลให้มีปัญหาในด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น รวมไปถึงจนถึงมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นค่อนข้างต่ำอีกด้วย

งานวิจัยของ Newton, Barber, Clardy, Cleveland, และ O'Sullivan (2008) ที่ศึกษาการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นของนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะแพทยศาสตร์ โดยได้ให้นักศึกษาเหล่านั้นตอบมาตรวัดการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งในการวัดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีระยะเวลาห่างกัน 1 ปี ผลปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมีคะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นลดลง ซึ่ง Newton และคณะ (2008) ให้เหตุผลว่าสาเหตุของการที่นักศึกษาเหล่านี้มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นในผู้อื่นลดลงนั้น เกิดขึ้นเนื่องมาจากสภาพการแข่งขันทางการเรียนและความวิตกกังวลในการเรียนนั่นเอง

จากงานวิจัยข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสภาพการแข่งขันในการเรียนว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น นอกจากนี้ Laible, Carlo, และ Roesch (2004) ได้กล่าวถึงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม เพราะหากคนเราเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น เราก็จะคิดใคร่ครวญไตร่ตรองในการกระทำของตนเองมากขึ้น การที่เรามีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นนี้ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม เช่น ความก้าวร้าว และการช่วยเหลือ โดยการเป็นคนที่มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นสูง มีแนวโน้มที่จะมีความก้าวร้าวต่ำ แต่ในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะมีการช่วยเหลือผู้อื่นสูงด้วย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Lopez, Perez, Ochoa, และ Ruiz (2005) ซึ่งพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวแตกต่างกันตามกลุ่มเพศ แต่ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าความก้าวร้าวและการช่วยเหลือที่มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่านนั้นในเพศชายและเพศหญิงได้รับอิทธิพลจากการสนับสนุนจากครอบครัวหรือสภาพการแข่งขันทางการเรียนมากกว่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาอิทธิพลตัวแปรส่งผ่านของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นและอิทธิพลกำกับของเพศต่ออิทธิพลการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการแข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคม (social comparison theory)

ทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคมนี้ได้พัฒนาขึ้นโดย Festinger (1954) ซึ่งได้อธิบายถึงการเปรียบเทียบทางสังคมได้ว่า บุคคลมีความต้องการที่จะประเมินความคิดเห็นและความสามารถของตน โดยการเปรียบเทียบตนกับบุคคลอื่น เพราะเชื่อว่าการเปรียบเทียบนั้น ทำให้บุคคลได้ข้อมูลเกี่ยวกับตนที่ถูกต้อง ซึ่งการเปรียบเทียบทางสังคมนั้น ส่งผลให้บุคคลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้คล้ายคลึงกับพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ ในสังคม นอกจากนี้การเปรียบเทียบทางสังคมยังช่วยให้บุคคลพัฒนาความสามารถของตนได้เป็นอย่างดี

Festinger (1954) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทางสังคมไว้ทั้งหมด 9 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 มนุษย์มีระบบและมีแรงขับภายในที่จะประเมินความคิดเห็นและความสามารถของตน

สมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อขอบเขตข้อเท็จจริงไม่สามารถวัดได้ บุคคลจะประเมินความคิดเห็นและความสามารถของตน โดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นและความสามารถกับผู้อื่น

สมมติฐานข้อที่ 3 บุคคลมีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบตนกับผู้อื่นน้อยลง เมื่อความคิดเห็นและความสามารถของตนแตกต่างจากผู้อื่นมาก

สมมติฐานข้อที่ 4 หากความสามารถมีทิศทางเดียวกัน ความคิดเห็นจะลดลง

สมมติฐานข้อที่ 5 การควบคุมในลักษณะที่ไม่ใช่การควบคุมทางสังคมนั้น ทำให้บุคคลไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความสามารถ หรือเปลี่ยนแปลงความสามารถได้ยาก ส่งผลให้ความคิดเห็นของบุคคลลดลงไปมาก

สมมติฐานข้อที่ 6 การหยุดการเปรียบเทียบกับผู้อื่น ทำให้ความเป็นศัตรูกับผู้อื่นหรือการเห็นผู้อื่นไม่มีคุณค่านั้นลดลง

สมมติฐานข้อที่ 7 ปัจจัยอื่นๆ ที่เพิ่มความสำคัญของกลุ่ม เช่นการเปรียบเทียบความคิดเห็นและความสามารถในกลุ่ม จะเป็นการเพิ่มความกดดันต่อความสามารถและความคิดเห็นภายในกลุ่ม

สมมติฐานข้อที่ 8 ถ้าบุคคลมีความคิดเห็นและความสามารถแตกต่างจากที่ตนรับรู้เป็นอย่างมาก จะทำให้บุคคลมีการเปรียบเทียบน้อยลง

สมมติฐานข้อที่ 9 การมีขอบเขตความคิดเห็นและความสามารถภายในกลุ่มนั้นเป็นพลังกดดันให้คนที่มีความคิดเห็นและความสามารถของตนแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ในกลุ่มปรับเปลี่ยนตนเองให้เหมือนกับคนในกลุ่ม

แนวคิดทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคมของ Festinger (1954) นี้ เป็นที่สนใจของนักวิจัยจำนวนมาก โดยนักวิจัยหลายท่านได้นำทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคมไปวิเคราะห์เพิ่มเติมและประยุกต์ใช้ ดังนี้

Buunk, Kuyper, และ Van der Zee (2005) ได้นำแนวคิดทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคมไปศึกษาในห้องเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยอธิบายถึงการเปรียบเทียบทางสังคมในห้องเรียนว่า ห้องเรียนเป็นแหล่งที่เต็มไปด้วยการเปรียบเทียบทางสังคม เพราะมีระบบรางวัลหรือความพึงพอใจในตนเองจากผลการเรียน ซึ่งหมายถึงการที่นักเรียนสามารถประเมินความรู้ความสามารถของตนเองโดยเปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมห้องนั่นเอง ดังนั้นห้องเรียนจึงเป็นสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยในอดีตคือ Levin (1983 อ้างถึงใน Dijkstra, Kuyper, Werf, Buunk, & Van de Zee, 2008) ที่ได้ศึกษาและอธิบายว่าการเปรียบเทียบทางสังคมในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแข่งขันทางการเรียน ซึ่งการเปรียบเทียบทางสังคมในห้องเรียนนั้นส่งผลเสียหลายประการ และยังสามารถเพิ่มเติมว่าในอดีตนั้นได้มีการพยายามที่จะลดการเปรียบเทียบทางสังคมในห้องเรียนและการแข่งขันทางการเรียนลงแล้ว แต่ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากการเปรียบเทียบทางสังคมในห้องเรียนนั้น ส่งผลทางบวกต่อความสามารถทางการเรียนของนักเรียน นั้นหมายความว่า การเปรียบเทียบทางสังคมในด้านการเรียนสูงทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ด้อยลง

Dijkstra และคณะ (2008) นำทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคมไปศึกษาในห้องเรียนระดับอุดมศึกษา โดยได้อธิบายว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาในห้องเรียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น แตกต่างจากห้องเรียนของนักเรียนระดับมัธยม คือห้องเรียนของกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีนักเรียนจำนวนคงที่และน้อยเกินไป เช่น ส่วนใหญ่จะมีนักเรียนประมาณห้องละ 35 คน นักเรียนระดับมัธยมนั้นใช้เวลาเรียนด้วยกันเป็นเวลานาน และเรียนวิชาเดียวกันอยู่เสมอ ในขณะที่นักศึกษาระดับอุดมศึกษามีลักษณะการเรียนที่แตกต่างจากนักเรียน คือ มีเพื่อนร่วมห้องเรียนจำนวนมาก เมื่อเรียนจบแต่ละวิชา ก็จะแยกย้ายกันไป ทำให้นักศึกษามักได้พบกับเพื่อนร่วมห้องเรียนใหม่ๆ นอกจากนี้ นักศึกษาในห้องเรียนยังมีความแตกต่างกันในด้านอายุ และคณะที่ศึกษาอีกด้วย ผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกลุ่มนักศึกษา พบว่า นักศึกษามักเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตนกับนักศึกษาคนอื่นที่มีลักษณะคล้ายตน เช่น มีเพศเหมือนกัน

หรือมีอายุเท่ากัน และยังพบอีกว่านักศึกษาที่เปรียบเทียบตนเองกับนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า จะมีการประเมินตนสูงกว่านักศึกษาที่เปรียบเทียบตนเองกับนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงกว่า

การสนับสนุนจากครอบครัว (family support)

แนวคิดการสนับสนุนจากครอบครัวนี้ได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดการสนับสนุนทางสังคม (social support) ซึ่งได้อธิบายว่าครอบครัวจัดได้ว่าเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญที่สุดต่อบุคคล ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว จึงส่งผลต่อบุคคลทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรม

Kim, Kim, และ Hurh (1991) ได้ให้คำจำกัดความของการสนับสนุนจากครอบครัวไว้ว่า การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึง การที่หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ได้ดูแลเกื้อกูลบุตร

Teufel-Shone, Staten, Irwin, Rawiel, Bravo, และ Waykayuta (2005) ได้กล่าวถึงการสนับสนุนจากครอบครัวไว้ว่า การสนับสนุนจากครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวแสดงความรู้สึกของตนได้อย่างเปิดเผย และมีความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัวต่ำ

Blankfeld และ Holahan (1996) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัว จำนวน 3 องค์ประกอบ และได้ให้นิยามแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้คือ

1. ด้านความเหนียวแน่น (cohesion) หมายถึงการที่สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือ และสนับสนุนเกื้อกูลกัน
2. ด้านการแสดงออก (expressiveness) หมายถึงการที่สมาชิกในครอบครัวได้แสดงออกทางความรู้สึก ความคิด และการกระทำกันอย่างเปิดเผย
3. ด้านความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ (low conflict) หมายถึงการที่สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความโกรธ และการมีปัญหาขัดแย้งในครอบครัวต่ำ

ในการศึกษางานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ทำให้พบว่ามึนักวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเรื่องการสนับสนุนจากครอบครัว โดยนักวิจัยต่างก็พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่ดีนั้นส่งผลดีแก่บุคคล ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมหรือความรู้สึกในทางที่ดี ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม รวมถึงการมีความรู้สึกในทางที่ไม่ดีอีกด้วย

Bierhoff (2002) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางครอบครัวไว้ว่า ปัจจัยทางครอบครัวนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยหากบุคคลอยู่ในครอบครัวที่ดี พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่ ก็จะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นมีพฤติกรรมที่ดี เช่นมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นสูง

Kobak และ Sceery (1988) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 148 คน พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จะมีความก้าวร้าวต่ำกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมักทะเลาะเบาะแว้งกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมักทะเลาะเบาะแว้งกันนี้ จะมีความก้าวร้าวมาก รวมถึงมีทักษะการเข้าสังคมและความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crick, Grotpeter, และ Bigbee (2002) ที่ได้ศึกษานักเรียนในระดับมัธยมปลายเช่นกัน พบว่าเด็กที่มีความก้าวร้าวแบบเปิดเผยนั้น รายงานว่าตนได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวน้อย

นนทिया ฉายศิริศิริ (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัวและความก้าวร้าวในกลุ่มเด็กนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 297 คน พบว่า ความก้าวร้าวแบบทำลายความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยทางครอบครัว ได้แก่ การแสดงความก้าวร้าวของแม่ การแสดงความก้าวร้าวของพ่อ การแสดงความผูกมัดเด็กของแม่ การใช้อำนาจควบคุมของแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังได้ศึกษา พบว่า ปัจจัยทางครอบครัว ซึ่งได้แก่ การแสดงความอบอุ่นของพ่อ การแสดงความอบอุ่นของแม่ และความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความก้าวร้าวแบบทำลายความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้นักวิจัยหลายคนได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวจากการสื่อสารภายในครอบครัว ซึ่งต่างก็พบว่าได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่เกี่ยวกับการสื่อสารกันในครอบครัวนี้ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาของสังคม ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของเจตสุดา บุชบา (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับความก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่น พบว่าการสื่อสารในครอบครัวแบบปิด ซึ่งหมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวไม่ได้สื่อสารกันโดยตรงไปตรงมา โดยที่หัวหน้าครอบครัวได้วางระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ไว้ และควบคุมสมาชิกต่างๆ ในครอบครัวนั้นส่งผลให้เด็กมีความก้าวร้าวสูงกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีการสื่อสารแบบเปิด

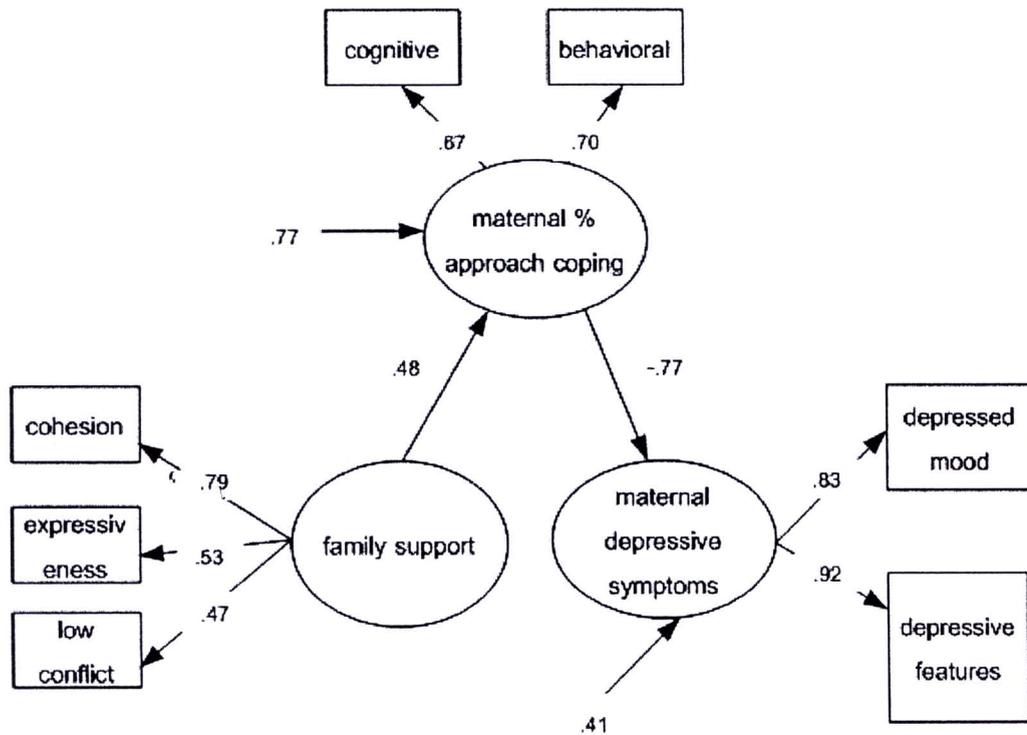
งานวิจัยของ Wills, Gibbons, Gerrard, Murry, และ Brody (2003) ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัวและการใช้สารเสพติดในกลุ่มเด็กแอฟริกันอเมริกันวัยรุ่นตอนต้น 297 คน พบว่าการสื่อสารที่ไม่ดีหรือรุนแรงระหว่างผู้ปกครองและบุตร นำไปสู่การใช้สารเสพติดของบุตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ดา ชำคม (2540) ที่ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัวของเยาวชนที่ทำผิดกฎหมายและเยาวชนที่ไม่ได้ทำผิดกฎหมาย พบว่าเยาวชนที่ทำผิดกฎหมาย และ

ได้ถูกควบคุมความประพฤติอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กนั้น มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวเชิงลบ หรือมีการสื่อสารแบบทะเลาะเบาะแว้งกันในครอบครัวมากกว่าเยาวชนที่ไม่ทำผิด

ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัวจำนวนมากในต่างประเทศที่ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมที่ดีและพฤติกรรมที่ไม่ดีไว้มากมาย เช่น พฤติกรรมแก๊งเพื่อน และพฤติกรรมการแก้ปัญหาด้วยการหลีกเลี่ยงปัญหา โดยในงานวิจัยบางงานนั้นได้ศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวจากองค์ประกอบ 3 ด้าน แต่บางงานวิจัยก็ศึกษาจากองค์ประกอบ 4 ด้าน ซึ่งไม่ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวจะศึกษาจากองค์ประกอบก็ตาม ล้วนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมหรือวัตถุประสงค์ของงานวิจัยของผู้วิจัยแต่ละคน

Teufel-Shone และคณะ (2005) ได้ศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวของคนวัยกลางคนในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความเหนียวแน่น องค์ประกอบด้านการแสดงออก องค์ประกอบด้านความขัดแย้งในครอบครัว และองค์ประกอบด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน ผลพบว่าเพศชายและเพศหญิงได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวใน 3 องค์ประกอบแรกไม่แตกต่างกัน แต่เพศมีความแตกต่างกันในองค์ประกอบด้านการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว โดยเพศหญิงจะได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในด้านดังกล่าวนี้สูงกว่าเพศชาย

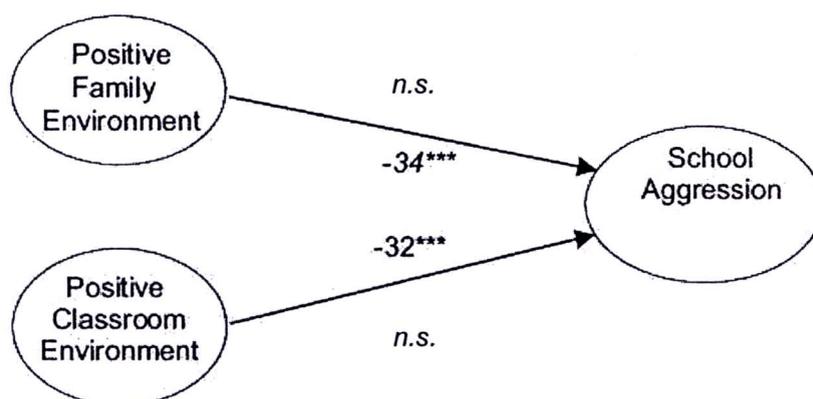
Blankfeld และ Holahan (1996) ศึกษาการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่ส่งผลต่อโรคซึมเศร้า โดยมีเปอร์เซ็นต์การเข้าใกล้การจัดการปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือมารดาของเด็กที่ถูกแพทย์วินิจฉัยว่าเด็กเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 52 คน โดยศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความเหนียวแน่น องค์ประกอบด้านการแสดงออก และองค์ประกอบด้านความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ ผลพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 4.23$; $df = 12$; $p = .90$; $GFI = 0.98$; $AGFI = .95$) ซึ่งสรุปได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวที่วัดจากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้มีอิทธิพลทางบวกต่อเปอร์เซ็นต์การเข้าใกล้การจัดการปัญหา และการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อโรคซึมเศร้า โดยมีเปอร์เซ็นต์การเข้าใกล้การจัดการปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ภาพที่ 1 โมเดลการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวที่ส่งผลต่อโรคซึมเศร้า โดยมีเปอร์เซ็นต์การเข้าใกล้การจัดการปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่านของ Blankfeld และ Holahan
ที่มา : Blankfeld และ Holahan (1996)

Lopez และคณะ (2005) ได้ศึกษาโมเดลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดี สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ดี การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และความก้าวร้าวในโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศหญิงและเพศชาย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 1,319 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 699 คน และเพศชาย 620 คน โดยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านความเหนียวแน่น องค์ประกอบด้านการแสดงออก และองค์ประกอบด้านความขัดแย้งในครอบครัว ในการวิเคราะห์ขั้นแรกนั้นเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่ส่งผลความก้าวร้าวในโรงเรียน ผลพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในโมเดลเพศชาย ($\chi^2 = 32.66$; $df = 17$; $p < .01$; RMSEA = .04; CFI = .98; IFI = .98; NNFI = .97) โมเดลเพศหญิง ($\chi^2 = 71.79$; $df = 17$; $p < .01$; RMSEA = 0.05; CFI = .95; IFI = .95; NNFI = .94) ในเพศหญิง สภาพแวดล้อมใน

ครอบครัวที่ดีมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าวในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ดีมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวในโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การวิเคราะห์ในเพศชายนั้น พบว่า สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวในโรงเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ดีมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าวในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ดีทำนายความก้าวร้าวในโรงเรียนของเพศหญิงได้ดีกว่าสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ดี แต่ในเพศชายนั้นสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทำนายความก้าวร้าวในโรงเรียนได้ดีกว่าสภาพแวดล้อมในครอบครัว

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสภาพแวดล้อมในครอบครัว และสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ส่งผลต่อความก้าวร้าวในโรงเรียน ของ Lopez และคณะ

หมายเหตุ 1. ตัวเลขที่อยู่เหนือเส้น หมายถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเพศชาย

2. ตัวเลขที่อยู่ใต้เส้น หมายถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเพศหญิง

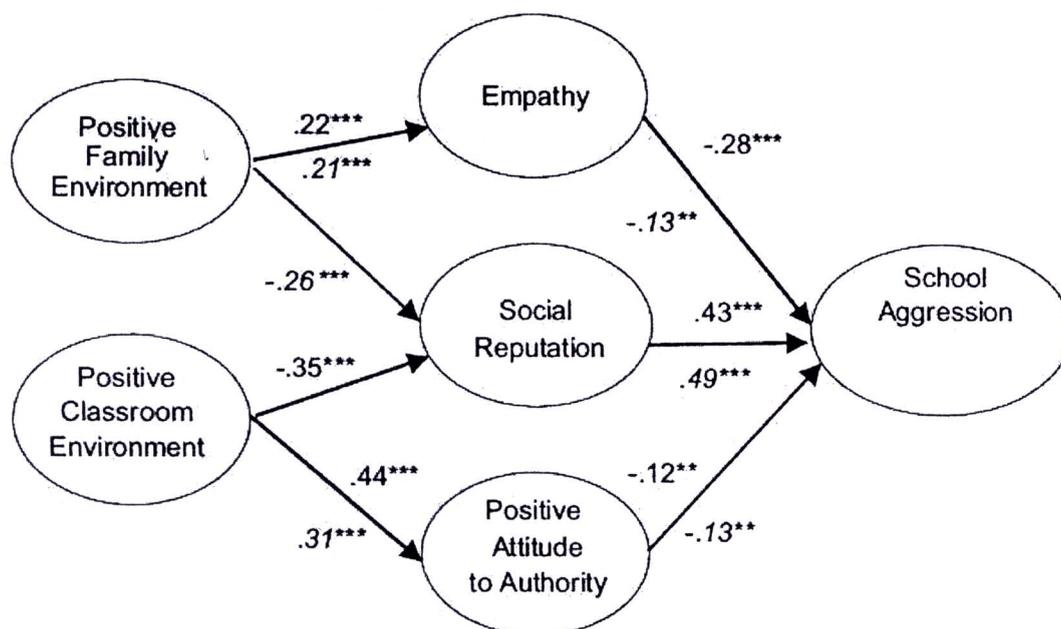
3. n.s. หมายถึง การไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

*** $p < .001$.

ที่มา : Lopez และคณะ (2005)

นอกจากนี้ Lopez และคณะ (2005) ยังได้วิเคราะห์เพิ่มเติมอีกในเรื่องการมีตัวแปรการรู้ ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นและตัวแปรอื่นๆเป็นตัวแปรส่งผ่านของโมเดลระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าโมเดลเพศชาย ($\chi^2 = 58.15$; $df = 44$; $p < .01$; RMSEA = 0.03; CFI = .99; IFI = .99; NNFI = .98) โมเดลเพศหญิง ($\chi^2 = 89.07$; $df = 44$; $p < .01$; RMSEA = 0.04; CFI = .96; IFI = .96; NNFI = .95) โดยให้เหตุผลว่าโมเดลทั้ง 2 โมเดลนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า CFI, IFI, NNFI ที่มีค่ามากกว่า .95 และค่า RMSEA ที่น้อยกว่า .05 จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นมีอิทธิพลทางบวกต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น ในขณะที่การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าวในโรงเรียน จึงสรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัวหรือการสนับสนุนจากครอบครัวนี้ส่งมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวในโรงเรียน โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ภาพที่ 3 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสภาพแวดล้อมในครอบครัว ความก้าวร้าวในโรงเรียน โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และตัวแปรแฝงอื่นๆเป็นตัวแปรส่งผ่าน ของ Lopez และคณะ หมายถึง 1. ตัวเลขที่อยู่เหนือเส้นคือความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเพศชาย

2. ตัวเลขที่อยู่ใต้เส้นคือความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเพศหญิง

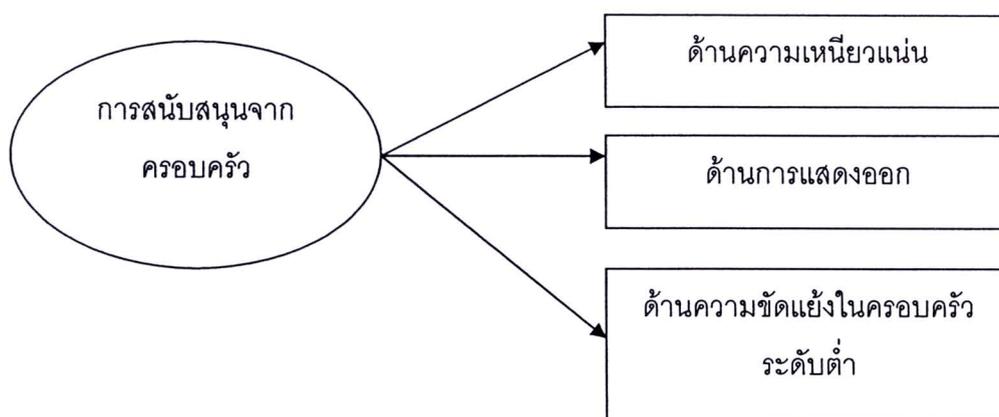
** $p < .01$, *** $p < .001$

ที่มา : Lopez และคณะ (2005)

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยทางเพศที่ส่งผลต่ออิทธิพลของการสนับสนุนจากครอบครัวต่อความก้าวร้าว ซึ่งหลายงานวิจัยพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวทำนายความก้าวร้าวในกลุ่มเพศหญิงได้ดีกว่ากลุ่มเพศชาย (Eagly & Steffen, 1986; Blum, Ireland, & Blum, 2003; Flood-Page, Campbell, Harrington, & Miller, 2000)

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความก้าวร้าว โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยการสนับสนุนจากสังคมมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าว และมีอิทธิพลทางบวกต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น จากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัวพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ได้ศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ซึ่งมีความเหมาะสมกับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสนับสนุนจากครอบครัวจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความเหนียวแน่น (cohesion)
2. ด้านการแสดงออก (expressiveness)
3. ด้านความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ (low conflict)

ภาพที่ 4 องค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัว

สภาพการแข่งขันทางการเรียน (academic competitive environment)

สภาพแวดล้อมที่แข่งขันนั้น ทำให้บุคคลเกิดความเครียด ความกดดัน ส่งผลให้บุคคลมุ่งที่สนใจแต่ตนเอง ไม่สนใจผู้อื่น งานวิจัยหลายงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาได้ศึกษาถึงความแข่งขันไว้มากมายว่าการแข่งขันนั้นทำให้บุคคลมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นลดลง รวมไปถึงทำให้บุคคลมีแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นลดลง (Berkowitz, 1972)

Gilligan (1982 อ้างถึงใน Rizza & Leis, 2001) ได้นิยามการแข่งขันไว้ว่าการแข่งขันคือการที่บุคคลพยายามเอาชนะหรือเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ทำให้บุคคลมุ่งที่จะสนใจตนเอง

เท่านั้น ไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น บุคคลเหล่านั้นจึงไม่ให้ความสำคัญกับการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นรวมไปถึงไม่ให้ความสำคัญกับการมีเครือข่ายทางสังคม

Moos และ Trickett (1987) ได้ริเริ่มสร้างมาตรวัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน หรือ Classroom Environment Scale (CES) ขึ้นมาตั้งแต่ในปี 1974 หลังจากนั้นได้พัฒนาปรับปรุงมาตรวัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนนี้ในปี 1987 โดยมาตรสภาพแวดล้อมในห้องเรียนนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 ด้าน ซึ่งหนึ่งใน 10 องค์ประกอบนั้น ได้มีองค์ประกอบด้านการแข่งขันทางการเรียนรวมอยู่ด้วย โดย Moos และ Trickett (1987) ได้ให้คำนิยามของสภาพการแข่งขันทางการเรียนไว้ว่าเป็นสภาพการเรียนที่นิสิตนักศึกษามีการแข่งขันกันทางการเรียน ซึ่งอาจทำให้นิสิตนักศึกษารู้สึกกดดันในการแข่งขันทางการเรียน

ด้านสภาพการแข่งขันทางการเรียนที่มีลักษณะของการแข่งขันกัน สามารถอธิบายได้ด้วยงานวิจัยของ Rizza และ Leis (2001) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากการแข่งขันทางการเรียนและการใช้ชีวิตในสังคมของนักเรียนหญิงที่เรียนเก่ง มีพรสวรรค์ทางการเรียน ทั้งหมด 11 คน ได้ข้อสรุปว่าเป็นเพราะระบบการศึกษาในโรงเรียน และสถาบันการศึกษาโดยทั่วไปที่ส่งเสริมให้มีการวัดผลสอบโดยคะแนนเฉลี่ยและการตัดเกรด ส่งผลให้นักเรียนมีการแข่งขันทางการเรียน และเรียนรู้ที่จะแข่งขันกันเป็นผู้แพ้ ผู้ชนะตั้งแต่ยังเด็ก ผลของการเกิดการแข่งขันทางการเรียนทำให้เด็กนักเรียนมีความขยันมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลเสียให้พวกเขามีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง

นอกจากสภาพแวดล้อมของการเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันทางการเรียนจะทำให้เด็กมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับคนรอบข้างแล้ว ยังส่งผลต่อระดับการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นของเด็กอีกด้วย จากการศึกษาวิจัยในอดีต ผู้วิจัยพบว่าการแข่งขันนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นของบุคคลอย่างเด่นชัด โดยสามารถยกตัวอย่างได้จากงานวิจัยด้านการทดลองหลายงานวิจัย ซึ่งศึกษาการแข่งขันทางการเรียนที่ส่งผลต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น ดังนี้

ในปี 2008 มีนักวิจัยได้สนใจการลดลงของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นคือ Newton และคณะ (2008) ได้ศึกษาการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นของนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะแพทยศาสตร์กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะดังนี้ คือเป็นนักศึกษาจำนวน 419 คน แบ่งตามเพศพบว่าเพศหญิง 272 คน และเพศชาย 147 คน แบ่งตามชั้นปีพบว่า มีนักศึกษาปีที่ 1 จำนวน 104 คน นักศึกษาปีที่ 2 จำนวน 98 คน นักศึกษาปีที่ 3 จำนวน 109 คน และนักศึกษปีที่ 4 จำนวน 108 คน นอกจากนี้ยังแบ่งได้ตามลักษณะสาขาวิชา ซึ่งแบ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาแพทยศาสตร์ หมายถึงสาขาวิชาที่

มุ่งรักษาคนผู้ป่วย จำนวน 227 คน แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 133 คน เพศชายจำนวน 94 คน และ นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนอยู่ในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ซึ่งหมายถึงสาขาวิชาที่ไม่ได้มุ่งรักษาผู้ป่วย จำนวน 192 คน แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 53 คน และเพศชายจำนวน 139 คน ขั้นตอนในการวิจัย คือ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตรวัดการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยกลุ่มตัวอย่างได้ตอบ มาตรวัดเดียวกันนี้ปีละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 4 ปี จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผล ผลพบว่าเมื่อเวลาผ่านไปแต่ละปี นักศึกษาแพทย์ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นลดลง โดย ผู้วิจัยให้เหตุผลว่าการที่นักศึกษาเหล่านี้มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นลดลงนั้น เกิดขึ้น เนื่องมาจากสภาพการแข่งขันทางการเรียนและความวิตกกังวลในการเรียน แสดงได้ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 5

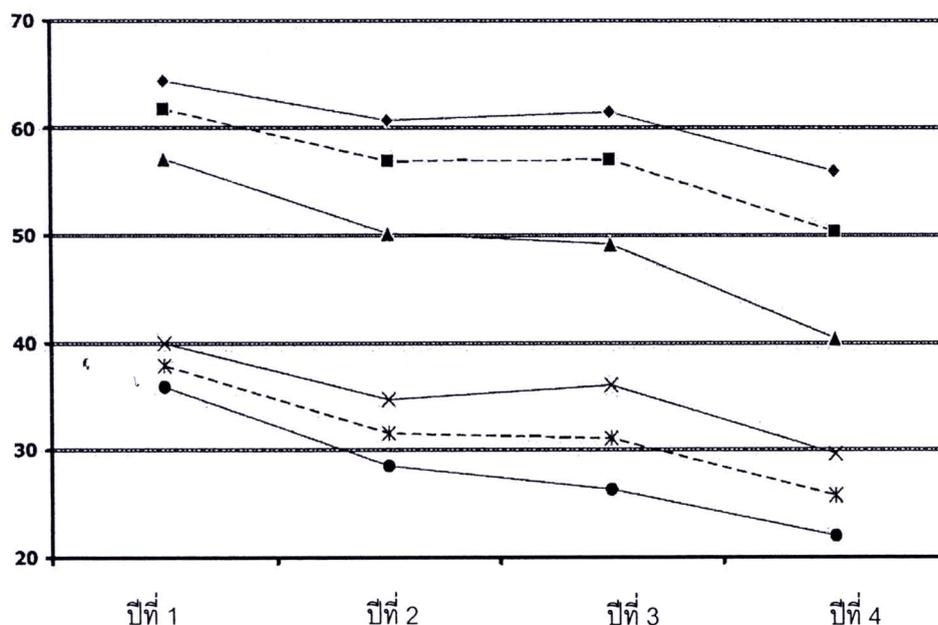
ตารางที่ 1

คะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดยเฉลี่ย จำแนกตามเพศและชั้นปีการศึกษาของ Newton และคณะ

	เพศหญิง ($n = 226$)	เพศชาย ($n = 127$)	ทั้ง 2 เพศ ($N = 226$)
ปีที่ 1	62	38	46
ปีที่ 2	57	32	40
ปีที่ 3	57	31	40
ปีที่ 4	50	26	34

ที่มา : Newton และคณะ (2008)

คะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของ
ผู้อื่นโดยเฉลี่ย

ภาพที่ 5 คะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดยเฉลี่ย จำแนกตามเพศ ชั้นปีการศึกษา และ สาขาวิชาของคะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดยเฉลี่ย จำแนกตามเพศและชั้นปีการศึกษา ของ Newton และคณะ

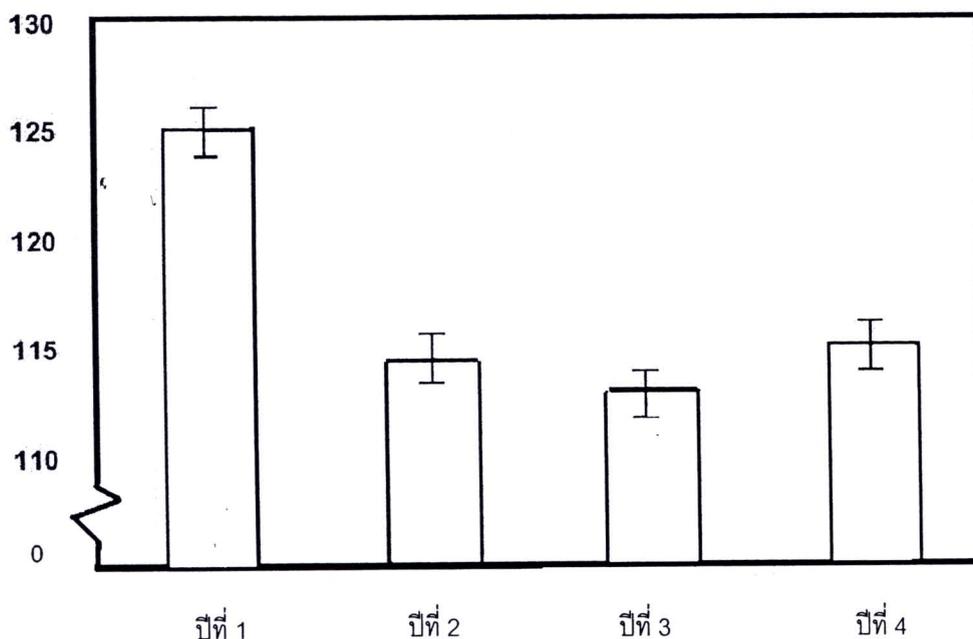
- หมายเหตุ
1. —◆— เพศหญิงที่เรียนอยู่ในสาขาแพทยศาสตร์
  2. —×— เพศชายที่เรียนอยู่ในสาขาแพทยศาสตร์
  3. —■— เพศหญิงทั้งหมด
  4. —*— เพศชายทั้งหมด
  5. —▲— เพศหญิงที่ไม่ได้เรียนอยู่ในสาขาแพทยศาสตร์
  6. —●— เพศชายที่ไม่ได้เรียนอยู่ในสาขาแพทยศาสตร์

ที่มา : Newton และคณะ (2008)

Sherman และ Cramer (2005) ศึกษาการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นของนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะทันตแพทยศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 45 คน และเพศชายจำนวน 85 คน จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตราวัดการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น ผลพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 มีคะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดยเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างจากนักศึกษาปีอื่นๆ คือ นักศึกษาที่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 มีคะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดยเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาปีที่ 2, 3 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายถึงเหตุผลหนึ่งของการลดลงของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นในนักศึกษาไว้ว่าอาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากความกดดันทางการเรียน ดังภาพที่ 6

คะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึก
ของผู้อื่นโดยเฉลี่ย

ภาพที่ 6 คะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดยเฉลี่ยในแต่ละชั้นปีการศึกษาของ Sherman และ Cramer

ที่มา : Sherman และ Cramer (2005)

นอกจากงานวิจัยข้างต้นแล้ว ยังมีนักวิจัยจำนวนมากสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการแข่งขันกับการลดลงของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น เช่นกัน โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในสาขาวิชาเกี่ยวข้องกับการแพทย์และวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจที่เกี่ยวกับสภาพการแข่งขันที่ส่งผลต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น แต่นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวกับการแข่งขันที่ส่งผลต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น ดังนี้

Rutherford และ Mussen (1968) ได้ทดลองโดยให้เด็กมาเล่นเกมแข่งขันกัน แบ่งเป็นกลุ่มที่แข่งขัน และกลุ่มที่ไม่แข่งขัน เมื่อเล่นเกมและได้รับรางวัลเป็นลูกอมแล้ว ผู้วิจัยได้ออกเด็ก

เหล่านั้นให้แบ่งลูกอมให้แก่เพื่อนสนิทของพวกเขา ผลพบว่าเด็กที่อยู่ในกลุ่มเงื่อนไขแข่งขันนั้น แบ่งลูกอมให้แก่เพื่อนสนิทของพวกเขาน้อยกว่าเด็กที่อยู่ในกลุ่มเงื่อนไขที่ไม่แข่งขัน

Barnett และ Bryan (1974) ทดลองโดยให้ผู้ร่วมการทดลอง ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนในระดับประถมปีที่ 2 และ ปีที่ 5 มาเล่นเกม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแข่งขัน และกลุ่มที่ไม่แข่งขัน ในกลุ่มแข่งขันนั้น ผู้วิจัยได้บอกแก่ผู้ร่วมการทดลองว่า เราต้องการให้พวกเธอมาเล่นเกมนี้ เพื่อที่จะเปรียบเทียบว่าพวกเธอจะเล่นเกมนี้ได้ดีกว่าเพื่อนๆหรือไม่ ในกลุ่มที่ไม่แข่งขัน ผู้วิจัยบอกผู้ร่วมการทดลองว่า เกมนี้เป็นเกมใหม่ จึงต้องการให้ผู้ร่วมการทดลองมาลองเล่นดูเท่านั้น ในเงื่อนไขแข่งขันนั้นยังแบ่งตามลักษณะผลการเล่นเกม ได้แก่ แพ้ เสมอ และชนะ เมื่อเล่นเกมเสร็จ ผู้ร่วมการทดลองทุกคนจะได้เงินเป็นค่าตอบแทน จากนั้นผู้วิจัยนำกล่องบริจาคมาหาผู้ร่วมการทดลอง แล้วเชิญชวนให้ผู้ร่วมการทดลองบริจาคเงินเพื่อสมทบช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเดือดร้อนทางการเงิน ผลการทดลองพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขแข่งขันจะบริจาคเงินช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเดือดร้อนทางการเงินน้อยกว่ากลุ่มผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขที่ไม่แข่งขัน โดยมีผู้ร่วมการทดลองที่อยู่ในเงื่อนไขแข่งขันแล้วเสมอนั้น บริจาคเงินช่วยเหลือน้อยที่สุด

ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้น สรุปได้ว่าการแข่งขันในลักษณะต่างๆทั่วไป การแข่งขันทางการเรียน รวมถึงสภาพแวดล้อมการแข่งขันทางการเรียนนั้น มีอิทธิพลทางลบต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น

การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น (empathy)

การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งการที่จะเข้าใจความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของผู้อื่นได้นั้นต้องมาจากการพิจารณาและสังเกตอย่างใกล้ชิด คนเราสามารถที่จะแสดงความเห็นอกเห็นใจที่มีต่อคนทุกคนได้ แม้ว่าการแสดงความเห็นอกเห็นใจที่มีต่อคนที่เราชอบจะเป็นสิ่งที่ย่าง แต่การแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อคนที่มีความแตกต่างจากเรานั้นก็เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น เราเป็นคนที่พูดมาก พูดเร็ว มีความรู้สึกรุนแรง เป็นคนกระฉับกระเฉง เราก็จะเกิดความลำบากใจที่จะเริ่มต้นแสดงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นกับคนที่พูดน้อยมากหรือกับคนที่โกรธใครแล้วโกรธนาน

นั่นหมายถึงว่า คนเราส่วนมากมักชอบคนที่มิอะไรคล้ายๆ กันกับตนเอง แต่ละคนก็มีแนวความคิดและวิธีแสดงอารมณ์ที่แตกต่างกันด้วย การจะรู้ว่าเขามีอารมณ์เช่นไร ก็จากความ

ใกล้ชิดและการสังเกตนั่นเอง เราจึงจะสามารถที่จะแสดงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นในความรู้สึกของเขาได้ เช่น ถ้าสีหน้าเขาเป็นแบบนี้หมายถึงกลัว หรือถ้าเขามีอาการลูกลี้ลุกลน หมายถึง เขากำลังมีความวิตกกังวลอยู่ เป็นต้น (กรมสุขภาพจิต, 2545)

Eisenberg (1989) นิยามการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นว่า เป็นการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น โดยเน้นถึงการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น

Hoffman (2000) ได้นิยามการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นไว้ว่า เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นแรงจูงใจให้บุคคลช่วยเหลือหรือตัดสินผู้อื่นอย่างยุติธรรม รวมถึงเป็นแรงจูงใจไม่ให้บุคคลแสดงออกถึงความก้าวร้าว

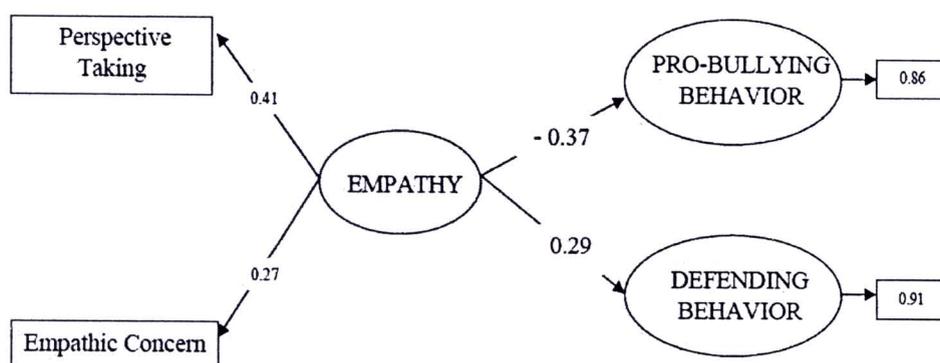
Davis (1980) พัฒนาดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal Reactivity Index (IRI) เพื่อใช้วัดการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งมาตร IRI นี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านการคำนึงถึงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น (empathic concern) หมายถึง การมีความรู้สึกห่วงใยและมีความกังวลใจหมกมุ่นในการเห็นใจผู้อื่น
2. ด้านการจินตนาการ (fantasy) หมายถึง การมีความคิดเกี่ยวกับการจินตนาการถึงความรู้สึกหรือการกระทำของตัวละครในภาพยนตร์หรือนิยาย
3. ด้านความกังวลส่วนบุคคล (personal distress) หมายถึง การรู้สึกไม่สบายใจเมื่ออยู่สถานการณ์ที่ผู้อื่นมีความตึงเครียดทางอารมณ์
4. ด้านความสามารถในการเข้าใจทัศนะของผู้อื่น (perspective taking) หมายถึง ความสามารถในการรับเปิดรับความคิดของผู้อื่นหรือการสวมบทบาทผู้อื่น

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นกับพฤติกรรมต่างๆ ของนักวิจัยในอดีตจำนวนมากได้ศึกษา พบว่าการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมช่วยเหลือและพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นอย่างยิ่ง (Eisenberg, 1989) โดยมีตัวอย่างดังนี้

Gini, Albiero, Benelli, และ Altoe (2007) ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุหรือศึกษาอิทธิพลของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวและการปกป้องผู้อื่นของนักเรียนในประเทศอิตาลีจำนวน 318 คน ประกอบด้วยเพศชาย 142 คน และเพศหญิง 176 คน ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการรายงานตน ในการวัดการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นนั้น วัดโดยใช้ดัชนีการตอบสนองระหว่างบุคคล หรือ Interpersonal Reactivity Index (IRI) ของ Davis (1983) ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ทั้งหมด 4 ด้าน Gini และคณะ ได้เลือกนำมาใช้เพียง 2 ด้าน

ได้แก่ด้านการคำนึงถึงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และด้านความสามารถในการเข้าใจทัศนคติของผู้อื่น ผลพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 1.17$; $df = 2$; $p = .56$; RMSEA = 0.01; GFI = 1.00) จากโมเดลเชิงสาเหตุอธิบายได้ว่าการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมแกล้งเพื่อน ซึ่งหมายความว่านักเรียนที่มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นต่ำ จะมีพฤติกรรมแกล้งเพื่อนสูง ในทำนองเดียวกันนักเรียนที่มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นสูง ก็จะมีพฤติกรรมแกล้งเพื่อนต่ำ และการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมปกป้องผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นและพฤติกรรมช่วยเหลืออีกด้วย คือการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมช่วยเหลือ หมายความว่าคนที่มีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นสูง มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือสูงด้วย ดังภาพที่ 7

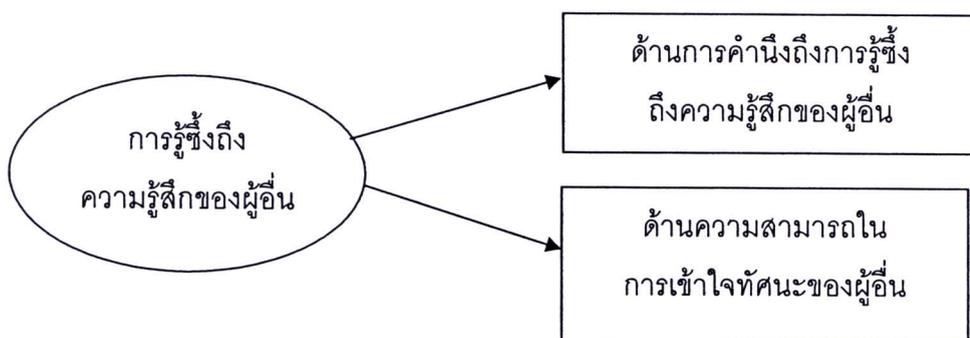

ภาพที่ 7 โมเดลเชิงสาเหตุการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น พฤติกรรมแกล้งเพื่อน และพฤติกรรมปกป้องผู้อื่นของ Gini และคณะ
ที่มา : Gini และคณะ (2007)

Twenge, Baumeister, DeWall, Ciarocco, และ Bartels (2007) ได้ศึกษาการถูกกีดกันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการช่วยเหลือ โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน ศึกษาโดยทดลองกับนักศึกษาจำนวน 30 คน ขั้นแรกให้ผู้ร่วมการทดลองตอบแบบวัดบุคลิกภาพ ซึ่งผู้วิจัยบอกว่าสามารถนำมาทำนายอนาคตได้ เมื่อผู้ร่วมการทดลองทำเสร็จ ผู้วิจัยจะสุ่มทำนายผู้ร่วมการทดลองกลุ่มหนึ่งว่าในอนาคตพวกเขาจะต้องมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยว (เงื่อนไขถูกกีดกันทางสังคม) ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งผู้วิจัยทำนายว่าในอนาคตพวกเขาจะมีคู่ชีวิต (เงื่อนไขไม่ถูกกีดกันทาง

สังคม) หลังจากนั้นผู้ร่วมการทดลองจะได้อ่านเรื่องสั้น 1 เรื่อง ซึ่งเนื้อเรื่องเป็นจดหมายที่ผู้หญิงคนหนึ่งได้เขียนรำพึงรำพันถึงคนรักที่ได้ทิ้งเธอไป แต่เธอก็ไม่สามารถตัดใจจากเขาได้ เมื่ออ่านจบผู้ร่วมการทดลองจะได้ตอบคำถาม ซึ่งคำถามได้ถามผู้ร่วมการทดลองว่าคุณรู้สึกอย่างไรต่อผู้หญิงคนที่เขียนจดหมายฉบับนั้น หลังจากเสร็จขั้นตอน ผู้วิจัยได้ให้ค่าตอบแทนจำนวน 2 เหรียญดอลลาร์สหรัฐแก่ผู้ร่วมการทดลองทุกคน และก่อนที่ผู้ร่วมการทดลองจะออกจากห้องทดลอง ผู้วิจัยได้บอกกับผู้ร่วมการทดลองว่าเขาได้ตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาในยามฉุกเฉิน พร้อมกับเชิญชวนให้ผู้ร่วมการทดลองบริจาคเงิน ผลการทดลองพบว่าคนที่ถูกทำนายว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวในอนาคตนั้น ได้เขียนคำตอบในทางที่ต่อว่าผู้หญิงคนนั้น แสดงให้เห็นถึงการมีารู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นต่ำกว่าคนที่ได้รับการทำนายว่าในอนาคตจะมีคู่ชีวิต นอกจากนี้พวกเขายังบริจาคเงินในจำนวนที่น้อยกว่าคนที่ได้รับการทำนายว่าในอนาคตจะมีคู่ชีวิตอีกด้วย

จากตัวอย่างงานวิจัยที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการช่วยเหลือ และมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าว โดยในการศึกษาการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาจากองค์ประกอบ 2 ด้านได้แก่ ด้านการคำนึงถึงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และด้านความสามารถในการเข้าใจทัศนคติของผู้อื่น ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 องค์ประกอบของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น

ความก้าวร้าว (aggression)

แนวคิดเกี่ยวกับความก้าวร้าวนั้นมีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมีนักวิจัยและนักจิตวิทยาสนใจและได้ศึกษาเกี่ยวกับความก้าวร้าวไว้มากมาย โดยได้ให้คำจำกัดความของความก้าวร้าวไว้ดังนี้

Buss (1961) อธิบายว่าการตอบสนองอย่างฉับพลันหรือทันที โดยมีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด ซึ่งความก้าวร้าว นั้น บางครั้งอาจไม่ได้เกิดขึ้นจากความโกรธ แต่อาจเกิดจากการต้องการที่จะครอบครองสิ่งของของผู้อื่น

Raven และ Rubin (1983) นิยามความก้าวร้าวว่าเป็นพฤติกรรมของบุคคลหรือของกลุ่มบุคคลที่มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้อื่นทั้งทางร่างกายหรือวาจา

เนื่องจากความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่นักจิตวิทยาให้ความสนใจในการศึกษามาก จึงได้มีการศึกษาความก้าวร้าวในลักษณะต่างๆมากมาย ทำให้เกิดการแบ่งประเภทของความก้าวร้าวได้หลายประเภท

Hawley, Little, และ Rodkin (2007) แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ความก้าวร้าวแบบที่เป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย (instrumental aggression) หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนต้องการ
2. ความก้าวร้าวแบบที่เป็นการโต้ตอบ (reactive aggression) หมายถึงความก้าวร้าวที่บุคคลแสดงออก เนื่องมาจากต้องการตอบโต้หรือแก้แค้น

นอกจากวิธีการแบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ประเภทข้างต้นแล้ว Cairns และ Cairns (2005, อ้างถึงใน Hawley et al., 2007) ได้แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ความก้าวร้าวทางด้านร่างกาย ความก้าวร้าวทางด้านวาจา ความก้าวร้าวทางด้านที่ไม่ใช่วาจา ความก้าวร้าวทางการกระทำระหว่างบุคคล และความก้าวร้าวด้านที่ไม่ได้แสดงออก และความก้าวร้าว 5 ประเภท ยังสามารถจัดแบ่งรูปแบบใหญ่ๆ ได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ ความก้าวร้าวทางตรง และความก้าวร้าวทางอ้อม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ตัวอย่างของความก้าวร้าวประเภทต่างๆ และการแสดงออก

ประเภทของ ความก้าวร้าว	ด้านร่างกาย	ด้านวาจา	ด้านที่ไม่ใช่ วาจา	ด้านการ กระทำ ระหว่าง บุคคล	ด้านที่ไม่ได้ แสดงออก
ทางตรง	การทุบตี ชกต่อย	การด่า การต่อว่า	การมองด้วย หางตา	ให้เพื่อน ต่อต้านและ ไม่รับเข้ากลุ่ม	ทำเป็น เพิกเฉย
ทางอ้อม	ทำร้ายสิ่งของ	นินทาลับหลัง	การใช้สายตา ล้อเลียนลับ หลัง	กีดกันไม่ให้ เข้าร่วมกลุ่ม	ไม่เปิดเผย ความลับหรือ สิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อ ตัวบุคคล

แนวคิดเรื่องการแบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งจัดแบ่งตามการแสดงออกโดยต้องการให้ผู้อื่นได้รับผลของการแสดงพฤติกรรมทางกาย หรือไม่ได้รับผลทางกายของ Cairns และ Cairns (2005, อ้างถึงใน Hawley et al., 2007) นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Berkowitz (1965) ที่จัดแบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ความก้าวร้าวแบบที่เป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย (instrumental aggression) เป็นความก้าวร้าวที่บุคคลไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้อีกฝ่ายได้รับบาดเจ็บหรือทำให้สิ่งของเสียหาย แต่บุคคลแสดงความก้าวร้าวเพื่อให้ได้สิ่งของหรือผลลัพธ์บางอย่างที่ต้องการ

2. ความก้าวร้าวแบบที่เกิดจากความโกรธ (angry aggression) เป็นความก้าวร้าวที่บุคคลต้องการหรือเจตนาทำให้อีกฝ่ายได้รับบาดเจ็บหรือทำให้สิ่งของเสียหายเนื่องมาจากความโกรธ

Archer และ Coyne (2005) ศึกษาความก้าวร้าวจากงานวิจัยในอดีต และสรุปว่าความก้าวร้าว นั้นอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ความก้าวร้าวทางอ้อม (indirect aggression) หมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออกถึงความก้าวร้าวที่ไม่ได้กระทำต่อเป้าหมายโดยตรง โดยอาจเป็นได้ทั้งการแสดงออกถึงความก้าวร้าวทางกาย เช่น การทำร้ายผู้อื่นโดยตรงหรือทางวาจา เช่น การนินทาผู้อื่นลับหลัง

2. ความก้าวร้าวที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ (relational aggression) หมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออกถึงความก้าวร้าวที่มีเจตนาที่จะทำลายความสัมพันธ์หรือความรู้สึก เช่น การต่อว่าผู้อื่น

3. ความก้าวร้าวทางสังคม (social aggression) หมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออกถึงความก้าวร้าวที่มีเจตนาทำลายความภาคภูมิใจในตนหรือสถานภาพทางสังคมของผู้อื่น เช่น การแสดงสีหน้าที่รังเกียจผู้อื่น

Bryant และ Smith (2000) ศึกษาองค์ประกอบของความก้าวร้าว โดยได้ศึกษาจากการนำมาวัดวัดความก้าวร้าวโดยรวม (global aggression) ของ Buss และ Perry (1992) มาศึกษาองค์ประกอบ รวมทั้งได้ยืนยันองค์ประกอบของความก้าวร้าว และได้ตรวจสอบแบบองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (second order confirmatory) โดยแบ่งองค์ประกอบของความก้าวร้าวเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

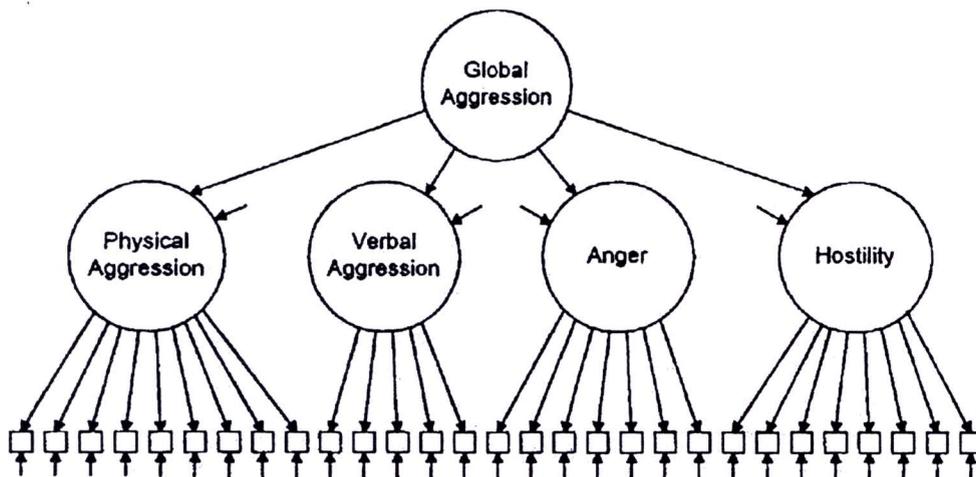
1. องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านร่างกาย (physical aggression) หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวทางกาย โดยทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือทำให้สิ่งของได้รับความเสียหาย

2. องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านวาจา (verbal aggression) หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวทางด้านวาจาทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านความโกรธ (anger) หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวทางอารมณ์

4. องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านความเป็นศัตรู (hostility) หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวในลักษณะที่ไม่ไว้ใจผู้อื่น หวาดระแวงว่าผู้อื่นจะคิดไม่ดีกับตน

ผลที่ได้สรุปได้ว่าการวัดความก้าวร้าวโดยใช้มาตรความก้าวร้าวโดยรวม (global aggression) ของ Buss และ Perry (1992) สามารถจำแนกองค์ประกอบของความก้าวร้าวได้ทั้งหมด 4 ด้านได้แก่ องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านร่างกาย องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านวาจา องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านความโกรธ และองค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านความเป็นศัตรู เป็นองค์ประกอบของความก้าวร้าวจริง

ภาพที่ 9 การวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบของมาตรวัด global aggression ของ Bryant และ Smith ที่มา : Bryant และ Smith (2000)

ในด้านงานวิจัย พบว่านักวิจัยในอดีตจำนวนมากได้ศึกษาความก้าวร้าว ซึ่งงานวิจัยบางเรื่องนั้นเป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยมีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนงานวิจัยบางเรื่องนั้นได้ศึกษาโดยมีความก้าวร้าวเป็นตัวแปรตาม นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความก้าวร้าวทั้งจากการทดลอง จากการสังเกต และจากการวิจัยแบบสำรวจ ซึ่งการศึกษาความก้าวร้าวจากการทดลองในห้องทดลองนั้น มีข้อดีคือเป็นการศึกษาโดยได้มีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่างๆ ไว้ ทำให้ผลการทดลองสามารถอธิบายความก้าวร้าวที่มีอิทธิพลหรือส่งอิทธิพลกับตัวแปรต่างๆ ได้อย่างน่าเชื่อถือ

Nunn และ Thomas (1999) ได้ศึกษาความโกรธที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวและความภาคภูมิใจในตนเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เป็นศึกษาจากการทดลองในห้องทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 63 คน เป็นเพศชายจำนวน 20 คน และเพศหญิงจำนวน 43 คน กระบวนการทดลองมีดังนี้คือ เมื่อผู้ร่วมการทดลองมาถึงห้องทดลอง ผู้ร่วมการทดลองจะได้ทำแบบทดสอบที่เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาแข่งกับหน้าม้า โดยจะต้องแก้ปัญหาทั้งหมด 5 ครั้ง แต่แต่ละฝ่ายจะได้ประเมินความพอใจซึ่งกันและกัน ระดับความพอใจจะมีตั้งแต่ 1-9 คะแนน หลังจากประเมินคะแนนความพอใจซึ่งกันและกันเสร็จ แต่ละฝ่ายจะมีโอกาสกดสัญญาณเสียงให้แต่ละฝ่ายได้ยิน ซึ่งระดับสัญญาณจะมีตั้งแต่ระดับ 1 เป็นระดับเสียงที่ต่ำที่สุด จนถึง 9 เป็นสัญญาณเสียงที่ดังที่สุด โดยการกดสัญญาณเสียงที่ระดับ 9 เป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นการต้องการลงโทษอีกฝ่ายหรือแสดงให้เห็นถึงความไม่ชอบพอใจในฝ่าย

ตรงข้าม ในการเล่นเกมที่ผู้ร่วมการทดลองจะได้แก้ปัญหาก่อนหน้าม้า ดังนั้นหน้าม้าจะได้ประเมินผู้ร่วมการทดลองก่อน ผู้วิจัยได้ควบคุมการทดลองไว้โดยควบคุมการให้สัญญาณเสียงที่ 9 ถึง 4 ครั้ง ส่วนอีก 1 ครั้งเป็นการสุ่ม เพื่อไม่ให้ผู้ร่วมการทดลองสงสัย ผลการวิจัยนี้พบว่าเพศชายจะแสดงออกถึงการตอบโต้โดยกดสัญญาณเสียงในระดับเฉลี่ยสูงกว่าเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าเพศชายมีความโกรธที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวสูงกว่าเพศหญิง

นอกจากการศึกษาความก้าวร้าวในการวิจัยเชิงทดลองที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องแล้ว ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวที่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจก็เป็นที่ยอมรับเช่นกัน

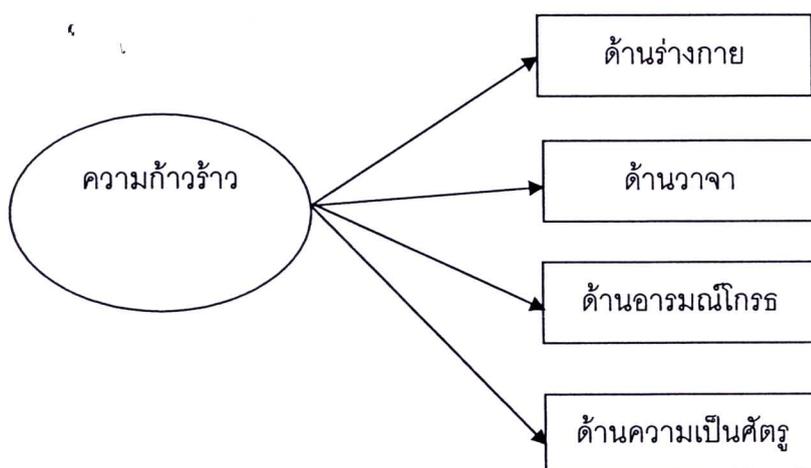
Chan (2003) ศึกษางานวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความก้าวร้าว โดยศึกษาถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อความก้าวร้าวของเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือเด็กนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 13-16 ปี จำนวน 4,650 คน ผลพบว่าตัวแปรต่างๆสามารถทำนายความก้าวร้าวของเด็กนักเรียนได้ดังนี้คือ การได้รับการยอมรับจากเพื่อนมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 0.11, p < .01$) และเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการไม่ชอบความก้าวร้าวมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 0.09, p < .01$) จะเห็นได้ว่าการได้รับการยอมรับจากเพื่อนนั้นส่งผลต่อความก้าวร้าวของตัวนักเรียนเองสูงกว่าเจตคติที่มีต่อการไม่ชอบความก้าวร้าวเพียงเล็กน้อย

การศึกษาเรื่องความก้าวร้าวนี้ได้ศึกษากันอย่างแพร่หลาย ซึ่งงานวิจัยทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ นักจิตวิทยาได้ศึกษาความก้าวร้าวโดยเปรียบเทียบระหว่างเพศหญิงและเพศชาย โดยงานวิจัยจำนวนมากพบว่าเพศชายมีความก้าวร้าวสูงกว่าเพศหญิง เช่น Harris (1992) ได้ศึกษาความก้าวร้าวในนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 416 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 187 คน และเพศหญิงจำนวน 229 คน ศึกษาโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาตราวัดความก้าวร้าว ผลพบว่าเพศชายมีความก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง

ในขณะที่งานวิจัยหลายงานวิจัยที่พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความก้าวร้าวที่แตกต่างกัน แต่งานวิจัยจำนวนหนึ่งกลับพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน เช่น ในงานวิจัยของเจตสุดา บุชบา (2550) ได้ศึกษาความก้าวร้าวทั้ง 2 ประเภท ได้แก่ ความก้าวร้าวทางด้านร่างกาย และความก้าวร้าวทางด้านวาจา ในเด็กวัยรุ่นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงทั้งหมดจำนวน 200 คน แบ่งเป็นเพศชาย 100 คน และเพศหญิง 100 คน พบว่าเด็กวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงมีความก้าวร้าวทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านวาจาไม่แตกต่างกัน Bryant และ Smith (2000) ได้ศึกษาองค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านร่างกาย

องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านวาจา องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านอารมณ์โกรธ และ องค์ประกอบความก้าวร้าวทางด้านความเป็นศัตรู โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง ผลพบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความก้าวร้าวทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยข้างต้นทั้งหมดที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่าเพศชายและเพศหญิงนั้นมีความก้าวร้าวที่แตกต่างหรือไม่แตกต่างกันนั้นยังไม่แน่ชัด โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะศึกษาความก้าวร้าวจาก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความก้าวร้าวทางด้านร่างกาย ความก้าวร้าวทางด้านวาจา ความก้าวร้าวทางด้านอารมณ์โกรธ และความก้าวร้าวทางด้านความเป็นศัตรู ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 องค์ประกอบของความก้าวร้าว

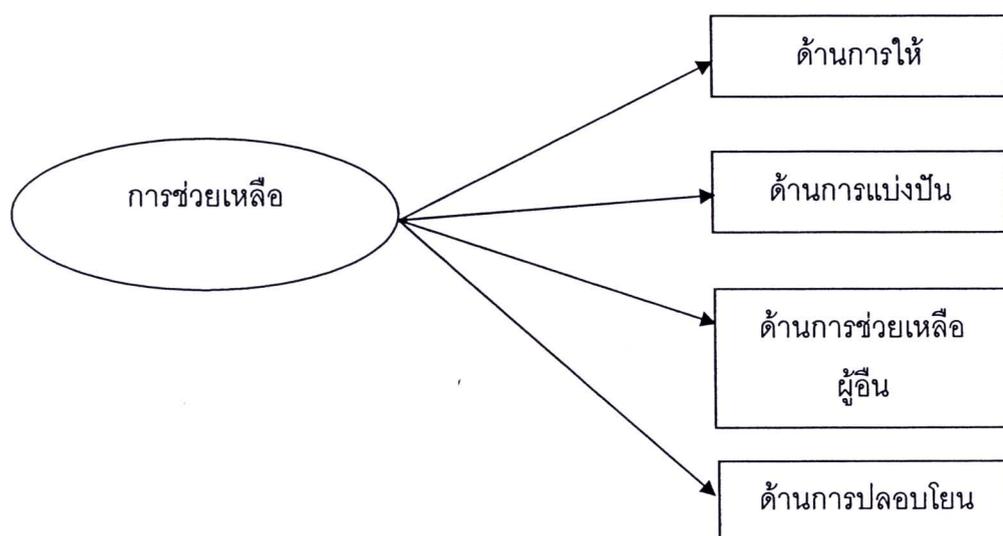
การช่วยเหลือ (helping)

Berkowitz (1970) ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือว่า การช่วยเหลือ หมายถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ซึ่งเราจะสังเกตการช่วยเหลือนี้ได้จากพฤติกรรมช่วยเหลือ (helping behavior หรือ prosocial behavior) ในงานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาการช่วยเหลือจากพฤติกรรมช่วยเหลือ เนื่องมาจากการศึกษาพฤติกรรมช่วยเหลือนี้ เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการช่วยเหลือได้ดีกว่า เพราะพฤติกรรมช่วยเหลือ (helping behavior) เป็นพฤติกรรมที่มุ่งเน้นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่กำลังต้องการความช่วยเหลือ แต่พฤติกรรมช่วยเหลือ (prosocial behavior) นั้น เป็นการศึกษาพฤติกรรมที่นอกเหนือจากพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือด้วย เช่น การบริจาค การเอาใจใส่ผู้อื่น

Bierhoff (2002) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมช่วยเหลือ (prosocial behavior) ว่าเป็นพฤติกรรมที่บุคคลมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือ ไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลนั้นๆ ทำพฤติกรรมช่วยเหลือไปตามหน้าที่ของเขา เช่น การที่พยาบาลช่วยเข็นรถเข็นให้ผู้ป่วยนี้ไม่ใช่พฤติกรรมช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงพฤติกรรมช่วยเหลือว่าเป็นพฤติกรรมช่วยเหลือที่มีลักษณะดังนี้ ได้แก่ พฤติกรรมด้านการให้ พฤติกรรมด้านการแบ่งปัน พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ และพฤติกรรมด้านการปลอบโยนหรือทำให้ผู้อื่นสบายใจ โดยได้อธิบายถึงคำจำกัดความของพฤติกรรมช่วยเหลือด้านต่างๆไว้ดังนี้

1. ด้านการให้ (giving) หมายถึง การให้เงินหรือสิ่งของแก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เน้นถึงการบริจาคสิ่งของที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น
2. ด้านการแบ่งปัน (sharing) หมายถึง การนำสิ่งต่างๆที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนไปแบ่งปันร่วมกับผู้อื่น
3. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น (helping) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
4. ด้านการปลอบโยน (comforting) หมายถึง การทำให้ผู้อื่นสบายใจ หรือการช่วยให้ผู้ที่ผิดหวังเสียใจ สบายใจขึ้น

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการช่วยเหลือ โดยวัดจากองค์ประกอบของการช่วยเหลือ แสดงได้ดังนี้

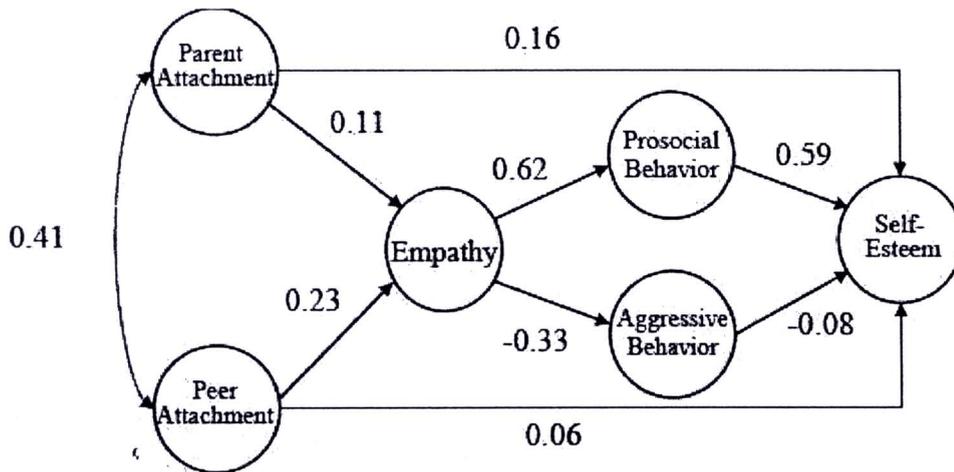
ภาพที่ 11 องค์ประกอบของการช่วยเหลือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือนี้ ในอดีตได้มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับการช่วยเหลือทั้งในงานวิจัยเชิงทดลอง และงานวิจัยเชิงสำรวจ

Twenge และคณะ (2007) ได้ศึกษาอิทธิพลของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้คนที่ส่งผ่านไปยังการช่วยเหลือ ซึ่งศึกษากับตัวแปรการถูกกีดกันทางสังคม ตามที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น ซึ่งได้ผลการทดลองว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกัน ตอบคำถามในลักษณะที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น น้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกัน นอกจากนี้ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขถูกกีดกัน บริจาคเงินช่วยเหลือน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขไม่ถูกกีดกันอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลส่งผ่านไปยังตัวแปรการช่วยเหลือได้ โดยการกีดกันทางสังคมมีอิทธิพลทางลบต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น ในขณะที่การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีอิทธิพลทางบวกต่อการช่วยเหลือ

Laible, Carlo, และ Roesch (2004) ได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของความผูกพันกับครอบครัวและเพื่อนที่ส่งผลต่อความก้าวร้าว พฤติกรรมช่วยเหลือ และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน การกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 246 คน ผู้วิจัยรายงานว่ามีโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 424.84$; $df = 263$; $p < .05$; $RMSEA = 0.06$; $CFI = .90$) งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่างๆที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปศึกษาต่อเพิ่มเติมในงานวิจัยนี้ ได้แก่

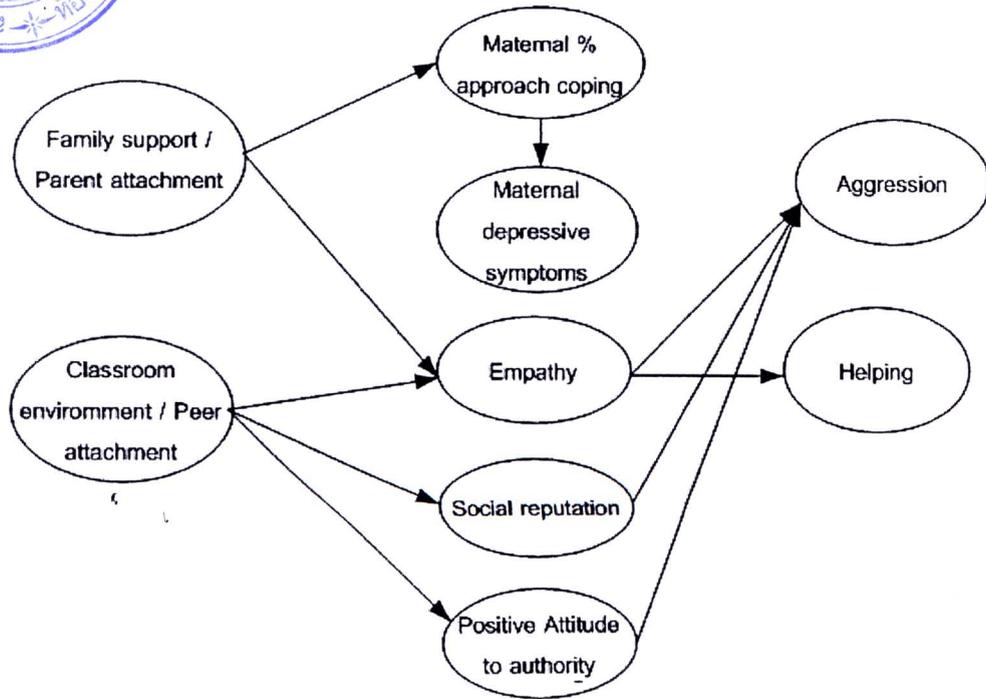
1. ความผูกพันกับครอบครัวและเพื่อนมีอิทธิพลทางบวกต่อการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น
2. การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมช่วยเหลือ
3. การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นมีอิทธิพลทางลบต่อความก้าวร้าว
4. ความผูกพันกับครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมช่วยเหลือและพฤติกรรมก้าวร้าว โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ภาพที่ 12 โมเดลเชิงสาเหตุแสดงความผูกพันครอบครัวและเพื่อนที่ส่งผลต่อความก้าวร้าว พฤติกรรมช่วยเหลือ และการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่านของ Laible และคณะ

ที่มา : Laible และคณะ (2004)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสรุปได้ว่าการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อโรคซึมเศร้า โดยมีเปอร์เซ็นต์การเข้าใกล้การจัดการแก้ปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน สภาพการเรียนในห้องเรียนรวมไปถึงการแข่งขันทางการเรียนและความผูกพันกับเพื่อนมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น การมีชื่อเสียงทางสังคม และเจตคติทางบวกต่ออำนาจหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 โมเดลกรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าว ในการพิจารณาตัวแปรส่งผ่านนั้น พบว่ามีเพียง 1 ตัวแปรเท่านั้น คือ การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในการศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการแข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการแข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการแข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน
- (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลกำกับของเพศต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลตัวแปรส่งผ่านของการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และอิทธิพลกำกับของเพศต่ออิทธิพลการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการแข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

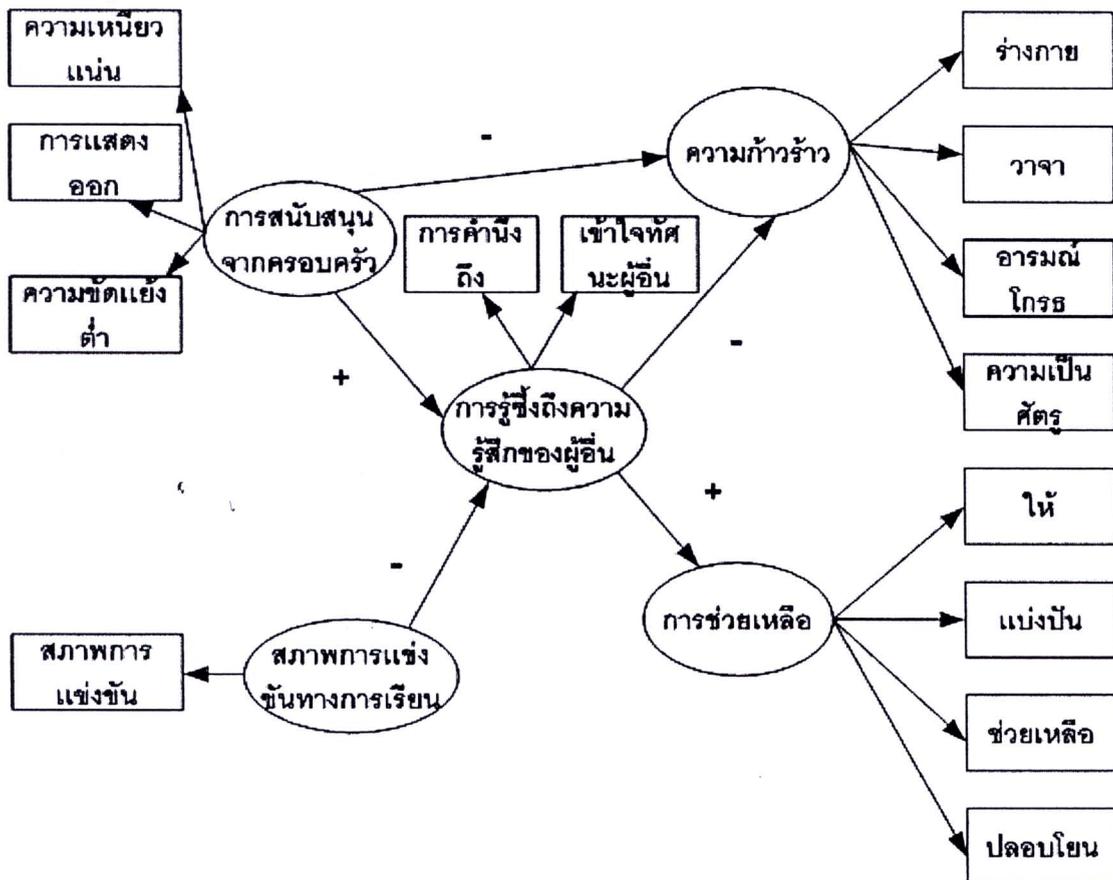
ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัว ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว, สภาพการแข่งขันทางการเรียน
ตัวแปรตาม มี 2 ตัว ได้แก่ ความก้าวร้าว, การช่วยเหลือ
ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว ได้แก่ การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น
ตัวแปรกำกับ มี 1 ตัว ได้แก่ เพศ

สมมติฐานวิจัย

- (1) การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวในกลุ่มเพศหญิง
- (2) การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวทั้งในกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน
- (3) การสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อการช่วยเหลือทั้งในกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน
- (4) สภาพการแข่งขันทางการเรียนมีอิทธิพลต่อความก้าวร้าวทั้งในกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน
- (5) สภาพการแข่งขันทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการช่วยเหลือทั้งในกลุ่มเพศชายและกลุ่มเพศหญิง โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน

จากสมมติฐานทั้งหมดสามารถสรุปเป็นโมเดลในการวิจัยหรือโมเดลสมมติฐานวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 14 โมเดลสมมติฐานวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือ ความรัก ความเอาใจใส่จากครอบครัว

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดการสนับสนุนจากครอบครัว จำนวน 18 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ ได้แก่ ความเหนียวแน่น การแสดงออก และความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ โดยให้ผู้ตอบตอบมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรง จนถึง 5 คือ ตรง

สภาพการแข่งขันทางการเรียน หมายถึง สภาพการเรียนที่นิสิตนักศึกษามีการแข่งขันกันทางการเรียน ส่งผลให้นิสิตนักศึกษารู้สึกกดดันในการแข่งขันทางการเรียน

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดสภาพการแข่งขันทางการเรียน จำนวน 10 ข้อ โดยให้ผู้ตอบตอบมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรง จนถึง 5 คือ ตรง

การรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและความคิดของผู้อื่น รวมไปถึงการครุ่นคิดคำนึงถึงการเห็นใจผู้อื่น

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่น และด้านความสามารถในการเข้าใจทัศนะของผู้อื่น โดยให้ผู้ตอบตอบมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรง จนถึง 5 คือ ตรง

ความก้าวร้าว คือ การที่บุคคลมีเจตนาที่จะทำร้ายผู้อื่น หรือแสดงความรุนแรงต่อผู้อื่น

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดความก้าวร้าว จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ด้านร่างกาย จำนวน 5 ข้อ ด้านวาจา จำนวน 6 ข้อ ด้านอารมณ์โกรธ จำนวน 4 ข้อ และด้านความเป็นศัตรู จำนวน 5 ข้อ โดยให้ผู้ตอบตอบมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่ตรง จนถึง 5 คือ ตรง

การช่วยเหลือ หมายถึง การช่วยเหลือที่ไม่ใช่การกระทำที่เป็นไปตามหน้าที่ แต่เป็นการกระทำที่บุคคลตั้งใจกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ลักษณะของการช่วยเหลือได้แก่ พฤติกรรมด้านการให้ พฤติกรรมด้านการแบ่งปัน พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือ และพฤติกรรมด้านการปลอบโยน

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบมาตรวัดการช่วยเหลือ จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ ได้แก่ ด้านการให้ ด้านการแบ่งปัน ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านปลอบโยน โดยให้ผู้ตอบตอบมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ ไม่เคย จนถึง 5 คือ สม่าเสมอ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงอิทธิพลของการสนับสนุนจากครอบครัวและสภาพการแข่งขันทางการเรียนต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. ทราบถึงอิทธิพลกำกับของเพศต่อความก้าวร้าวและการช่วยเหลือ